

Jemen

Utolsó frissítés dátuma: 2020. 12. 10.

Fertőzöttség állapota

Fertőzések száma: összes fertőzött 2.383 fő, halottak száma összesen 649 fő, az aktív fertőzöttek száma 180 fő (intenzíven 4 fő), összes felgyógyult 1.554 fő.

Járványhelyzet állapota: tekintettel az ország politikai, polgárháborús és humanitárius válsághelyzetére a közegészségügyi állapotokra vonatkozó adatok továbbra is pontatlanok és megbízhatatlanok. A fertőzés általános mutatói csökkenést jeleznek, továbbá nemzetközi szakmai körök is kezdik elfogadni, hogy Jemenben megszűnt a tényleges koronavírus járvány. Ugyanakkor továbbra is aggasztó, hogy a kolera megbetegedések regisztrált száma az eltelt három hónapban 50 %-kal csökkent, miközben az első negyedévben 110.000 kolera megbetegedést regisztráltak. Így ezrek halhatnak meg anélkül, hogy felismernék haláluk oka koronavírus, kolera vagy esetleg más fertőzés volt. A koronavírus kapcsán a jemeniek hisznek abban, hogy „Allah megvédi az igazhitűeket”. Mindeközben a segélyforrások elapadása miatt különösen a gyermekek százezreit fenyegeti súlyos éhínség. A Harvard's Global Health Institute besorolása alapján az ország továbbra is az I-es, zöld kategóriába tartozik.

Jemen politikai helyzete, háborús állapotok:

2014 szeptemberében a huti lázadók hatalmukba kerítették Száná fővárost, majd 2015 januárjában megostromolták az elnöki palotát. A legitim jemeni kormány nagy része ekkor, míg Hadi elnök és környezete februárban Ádenbe települt át. Hádi és kormánya március végén Rijádba menekült az Áden elfoglalásáért indított huti offenzíva elől. Ezt követően a jemeni minisztériumok, a közigazgatás, az államigazgatás szervei csökkentett létszámmal és korlátozott lehetőségekkel Ádenből, illetve Rijádból látják el feladataikat..

Jemenben jelenleg polgárháború folyik és az amúgy is alacsony színvonalú egészségügyi és higiéniai állapotok miatt humanitárius válság fenyeget.

ENSZ: **akár 16 millió jemeni COVID-19 megbetegedéssel** számolnak, ami a lakosság 55 %-a, a jövőre nézve 300.000 kórházi ápolásra szoruló beteggel számolnak, közülük 200 ezret intenzív ellátásra.

Az országot a koronavírus járvány mellett leginkább a **kolera** tömeges elterjedése fenyegeti. A WHO becslése szerint közel 113.000 fertőzött lehet.

Jelenleg is változó intenzitással zajlanak a fegyveres összecsapások. A meghirdetett tűzszüneti kezdeményezéseket - legutóbb a szaúdi vezetésű Arab Koalíció részéről májusra vonatkozóan - a huti lázadók rendszeresen megszegik.

Korlátozások és azok (tervezett) feloldási üteme

Lakossági korlátozások:

A háborús helyzetre tekintettel utazásra nem javasolt ország. Az ország különböző területein korábban bevezetett eltérő kijárási korlátozásokat decemberre a helyi kormányzóságok fokozatosan enyhítettek és teljesen feloldották. Áden ideiglenes fővárost pedig COVID-19 fertőzésmentesnek nyilvánították, miután a halálozási ráta a járvány előtti

szintre esett vissza a városban. Nincs kötelező karantén elrendelés. A nemzetközi légiforgalom felfüggesztve, csak repatriációs illetve humanitárius járatok közlekednek.

Áruforgalmi, kereskedelmi korlátozások

Jelen körülmények között gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok Jemennel egyáltalán nem vagy rendkívül nehezen – nemzetközi NGO-k részvételével – bonyolíthatóak.

Magyarország és a magyar termékek esetleg a Hungary Helps, valamint nemzetközi segélyprogramokon keresztül tudnának jelen lenni és eljutni.

Jemenben nincs gyógyászati eszközgyártás, így ennek megfelelően tilalmat sem vezettek be.

Logisztika és szállítmányozás állapota

Az ország repülőterei és kikötői katonai ellenőrzés alatt állnak. Az áruforgalom ki- és beáramlása rendkívül bizonytalan, sok esetben még a humanitárius szállítmányoknál is. Közúton az ország a háborús állapotok miatt nem megközelíthető, szárazföldi határátkelői le vannak zárva.

Gazdasági kilátások

Az ország népességére vonatkozó becslések meglehetősen nagy szóródást mutatnak, ENSZ adatok szerint 29.825 millió fő (2020), míg IMF adatok szerint közel 32 millió fő (31,648 millió fő).

A jemeni humanitárius válság kezeléséhez az országnak nincsenek megfelelő pénzügyi és humán erőforrásai, ami egyben visszahat gazdasági – társadalmi teljesítményére is. Ezen a téren kudarnak tekinthető a 2020 június 2-án, az ENSZ és Szaúdi-Arábia elnökségével megtartott jemeni felajánlási konferencia, amelynek célja az ENSZ szervezetek által igényelt, legkevesebb 2.41 milliárd USD adományozására számítottak a szervezők. Ehelyett mindössze 1.35 milliárd USD felajánlása történt meg, amelynek átutalásában is jelentős késedelmek tapasztalhatók.

GDP: Az IMF becslései alapján Jemen GDP-je, 2015-ben 28,1%-kal, 2016-ban 9,4%-kal, 2017-ben 5,1%-kal csökkent, míg 2018-ban 0,8%-kal és 2019-ben 2,1%-kal nőtt. **A GDP csökkenés becsült értéke 2020-ra 5% (IMF).**

Államadósság: 2016-ban elérte a GDP 68%-át; 2017-ben rekordmagasságra emelkedett 76,2%-kal, majd 2018-ban 63,2%-ot ért el, míg 2019-ben 10%. **Becslések szerint 43,65 Mrd USD, ami az éves GDP 56,8%-a.**

Költségvetési deficit: becslések szerint a költségvetés hiánya 2016-ban 8,4%-os, 2017-ben pedig 4,8%-os, míg 2018-ban 4,4% volt (Forrás: Jemen, Pénzügyminisztérium). **Az ideai becslés 7,2%-os értéket mutat.**

Áruforgalom: Jemen külkereskedelmi forgalma 2018-ban 8,4 milliárd dollár volt, ami 12,1%-os növekedés 2017-hez (7,492 milliárd dollár) képest. Behozatala 2018-ban 7,9 milliárd dollár volt, ami 11,8%-os növekedés 2017-hez (7,072 milliárd dollár) képest. Kivitele 2018-ban 495,6 millió dollár volt, ami 17,9%-os növekedés 2017-hez (420,5millió dollár) képest. Legjelentősebb **exportcikkek nyersolaj** (41,4%), **arany** (32,3%) és különböző nyers és

feldolgozott gyümölcsstermékek (3,8%). Kiviteli célországai Omán, Kína, India, míg a legnagyobb importnemzetek Kína, Törökország, India.

Munkanélküliség: az utolsó megbízható jelentések szerint **2018-ban 12,9%** volt a teljes munkanélküliség, míg a **fiatalok körében közel 24%**

Infláció: 26,4%

Nemzeti valuta: jemeni rijál (YER). Az országban a területi megosztottság és a gazdasági-politikai helyzet miatt a korábbi szánái jegybank (jelenleg huti lázadók ellenőrzése alatt) megosztottan és különállóan működik az ádeni (most a legitim kormány ellenőrzése alatt) jegybank fióktól, nincs egységes árfolyamrendszer és 2019 decembere óta egységes fizetőeszköz sem. A nemzetközileg elismert jemeni kormány ideiglenes fővárosában, Ádenben a központi bank áttelepített központja megőrizte az intézmény nemzetközi elismerését, lehetővé téve többek között a bankjegynyomtatást és belépést a nemzetközi pénzügyi piacokra. 2017. augusztus közepén az ádeni központi bank a korábban a dollárhoz 250-es árfolyamon rögzített deviza esetében bevezette a lebegő árfolyamrendszert, így a piaci kereslet-kínálat viszony alapon kerül megállapításra a hazai fizetőeszköz árfolyama. Eközben a központi bank történelmi otthonában, a fővárosban, Szánában, a huti lázadók vezetése alatt áll, és továbbra is ellenőrzést gyakorol az ország legnagyobb fogyasztói piaci és pénzügyi intézményei felett. A szánái jegybank nem ismerte el a lebegő árfolyamrendszert, valamint a 2019 év végén az ádeni jegybank által kibocsátott új rijált sem, sőt azok visszaváltására kötelezte a huti lázadók által megszállt területen élő lakosokat. Sajnos az amúgy is gyenge és koordinálatlan monetáris rendszer így végképp az összeomlás szélére kerülhet.

A pénzügyi rendszer készpénzalapú. A legitim kormány számára a nemzetközi fizetőképességet a Szaúd-Arábia részéről 2019-ben a jemeni Központi Bankban elhelyezett 2 milliárd USD stabilizációs letét biztosította. A Bank ugyanakkor visszatérően ki van szolgáltatva a szembenálló jemeni erők követeléseinek, ami a pénzügyi stabilitást tovább rontja. Az STC fegyveresei 2020-ban eddig két alkalommal foglalták le a Jemeni Nemzeti Bank ádeni szárnya által kezelt készpénz-tartalékokat, több tízmilliárd jemeni rijál értékben, ami súlyos csapás a legitim kormány monetáris helyzetére és az állami alkalmazottak bérkifizetésére.

A jemeni rijál rendkívül nagy szóródást mutat: a szánái jegybank 250 USD/YER árfolyamon jegyzi (rögzített), a kereskedelmi bankok 440 USD/YER árfolyamon, míg a még működő kereskedelmi szektorban 660-720 USD/YER között.

Gazdasági válságkezelő intézkedések

Gazdaságvédelmi programok: a jemeni Kereskedelmi és Ipari Minisztérium elrendelte az alapvető élelmiszerkészletek felleltározását, a hiánycikkek azonosítását és a készletek folyamatos nyomon követését. Ezzel egyidejűleg biztosította a versenyszektor szereplőit a kormány támogatásáról.

Munkabérvédelem: Nincs rendelkezésre álló adat. A jemeni háztartások túlnyomó többségében az egyedüli bevételi forrás a nemzetközi segélyalapok által biztosított élelmiszerek, ruházat, gyógyszerek és az esetleges pénzbeli juttatások.

Megszorító intézkedések: Nincs rendelkezésre álló adat.

Exportpiaci lehetőségek magyar cégek számára

Hazánk és Jemen közötti hosszú időre visszanyúló kapcsolatokra támaszkodva, az ország újjáépítésében való lehetséges részvételünk főbb szektorainak a vészhelyzeti és a majdani végleges infrastruktúrára (költséghatékony lakásépítés), **gépipar**, **energia-** és **vízellátás**, **vízisztítás**, **gyógyszeripar** és **egészségügyi létesítmények** területe, valamint a **kormányzati- és banki IT** szektor és az **okmánykiállítás** tekinthető.